

Розвиток обліку, контролю й аналізу фінансових результатів
сільськогосподарського підприємства

Постановка проблеми. Ефективне управління сільськогосподарським підприємством в умовах ринкової економіки залежить від різноманітних факторів, основне місце серед яких займає раціональна організація бухгалтерського обліку, контролю й аналізу. Вона забезпечує виваженість і обґрунтованість прийнятих управлінських рішень шляхом надання об'єктивної й достовірної облікової інформації про активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства. Позитивний фінансовий результат вважається індикатором благополуччя фінансово-господарської діяльності та ефективності управління, джерелом подальшого розвитку підприємства. Він є найскладнішим об'єктом обліку, контролю та аналізу, а тому потребує постійного удосконалення, що можливе шляхом застосування системного підходу.

Аналіз досліджень і публікацій. Системний підхід до розгляду певного об'єкту, явища чи процесу застосовують у своїх працях такі відомі вітчизняні й зарубіжні науковці, як Ф.Ф.Бутинець, Б.І.Валуєв, Н.Г.Виговська, С.В.Івахненко, В.Ф.Палій, Н.Л.Правдюк, М.С.Пушкар, Я.В.Соколов, В.В.Сопко та інші, що забезпечує комплексність проведеного дослідження, детальний зв'язок елементів у розглянутій структурі об'єкту (явища, процесу), розробку напрямів їх удосконалення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка блоків теоретичних, концептуальних та методичних рішень, що забезпечать системний підхід до удосконалення обліку, контролю й аналізу фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Категорія “система” є поняттям кібернетики, але в наукових дослідженнях використовується достатньо широко, що пов’язане з розвитком системної ідеології як основи пізнання та опису природних і штучних цілісних об’єктів. У сучасних умовах вона є ключовим філософсько-методологічним і спеціально-науковим поняттям. Саме важливість використання та розуміння категорії “система” зумовило появу системного методу дослідження або системного підходу.

Системний підхід передбачає пізнання законів побудови, поведінки об’єкта дослідження, взаємодії його елементів на всіх рівнях структурної ієрархії, взаємозв’язків між рівнями ієрархії, забезпечення цілісності та функціонування об’єкту, а тому поєднує, з одного боку, внутрішні складові проблеми удосконалення обліку, контролю й аналізу, а з другого – підпорядковує облікові рішення системі управління підприємством.

На нашу думку, системний підхід до фінансових результатів в широкому розумінні повинен включати щонайменше три рівні:

- 1) система управління підприємством;
- 2) підсистеми бухгалтерського обліку, контролю й аналізу;
- 3) елементи систем бухгалтерського обліку, контролю та аналізу.

Розгляд характерних особливостей та структури системи управління підприємством і підсистеми бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в цілому виходить за межі нашого дослідження, тому основна увага буде приділена дослідженню третього рівня, що забезпечить, розвиток усіх без виключення запропонованих вище рівнів системного підходу та їх структурних елементів.

Найбільш складним і багатогранним елементом систем обліку, контролю й аналізу є фінансовий результат діяльності підприємства. Системний підхід до удосконалення методики його обліку, контролю та аналізу на третьому рівні структурної ієрархії мають становити рішення, що повинні бути реалізовані для досягнення ефективного функціонування підприємства в цілому, обліку, контролю й аналізу фінансових результатів зокрема (рис.1).

Авторське бачення побудови системного підходу з метою удосконалення обліку, контролю та аналізу фінансових результатів містить три блоки рішень: теоретичні, концептуальні й методичні. Разом з тим, Г.В.Шурупов [3, с.21] та Н.О.Лоханова [1, с.68] в дисертаційних дослідженнях окремо виділяють ще й блок аналітичних рішень.

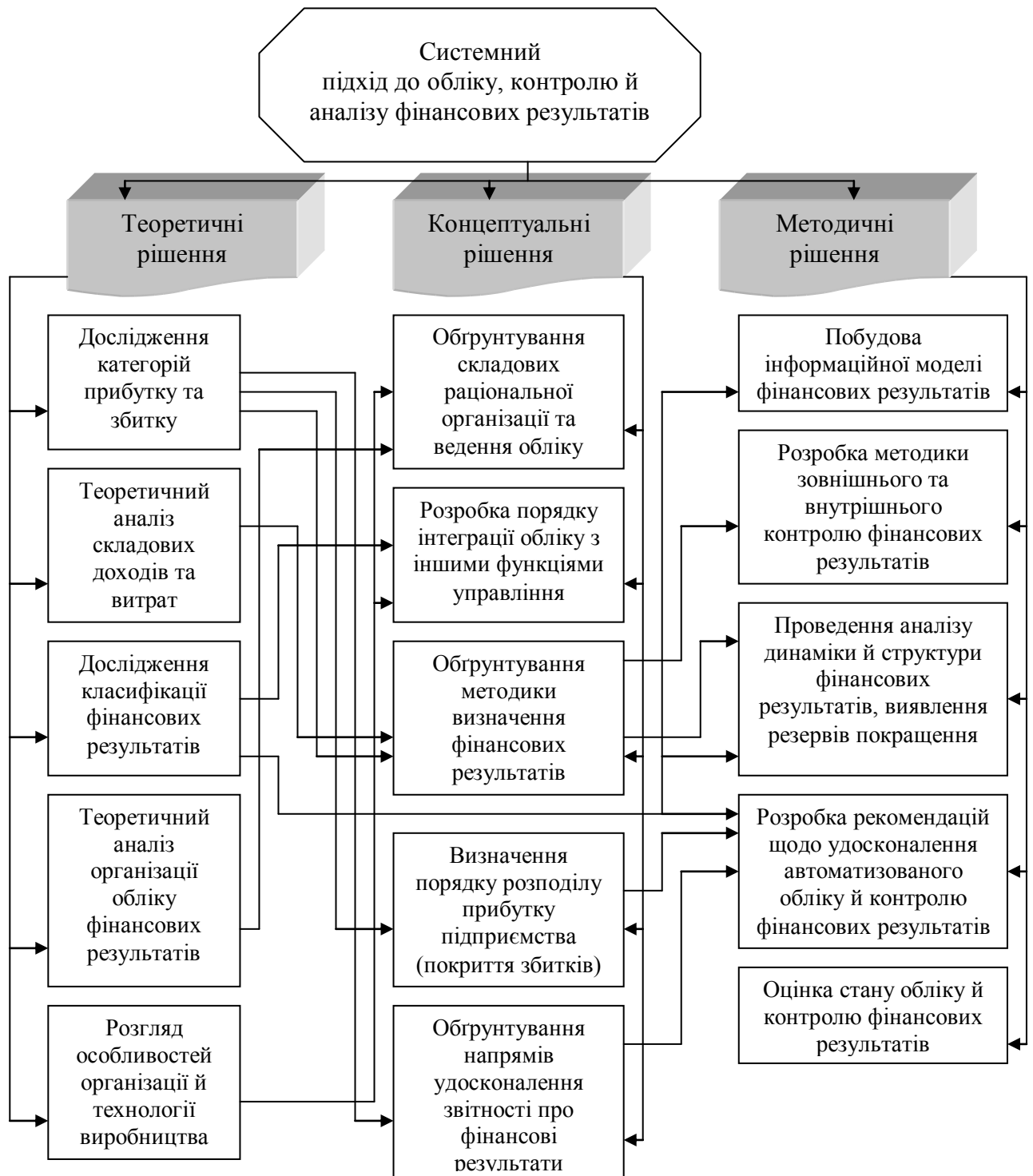

Рис.1. Блок-схема системного підходу до обліку, контролю й аналізу фінансових результатів

Підтримуємо думку О.В.Шелковникової [2, с.57] відносно недоцільності виділення окремим блоком аналітичних рішень, а розосередженості їх у теоретичному, концептуальному та методичному блоках і підтвердимо її наступними міркуваннями:

- дослідження кожного окремо виділеного питання запропонованих блоків ґрунтується на аналізі чи то нормативно-правових актів, чи праць вітчизняних та зарубіжних науковців, чи стану практики бухгалтерського обліку й контролю на підприємствах, а тому без аналізу неможливе взагалі;
- оскільки предметна сутність аналізу полягає в розкладанні об'єкта дослідження на певні частини, то найбільш обґрунтованою буде оцінка кожного окремого питання з виділених блоків та блоку в цілому, що дозволить не тільки констатувати факти невідповідності досліджуваних питань науковим працям та результатам їх практичної реалізації, а й оперативно виявити недоліки на теоретичному й концептуальному рівнях підходу;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими питаннями певного блоку та між окремими блоками зменшить помилковість перетворення теоретичних досліджень в практичні результати, ймовірність помилковості системного підходу в цілому.

Блок теоретичних рішень (рис.1) передбачає, перш за все, дослідження у історичному аспекті категорій прибутку та збитку з позицій різних наук, теоретичний аналіз складових доходів і витрат, що формують фінансовий результат, класифікацію фінансових результатів як об'єктів бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, виявлення впливу особливостей організації та технології виробництва на побудову обліку фінансових результатів.

До концептуального блоку входять питання раціональної організації обліку фінансових результатів на підприємстві, виявлення сильних та слабких сторін методики їх визначення, обґрунтування порядку розподілу прибутку (покриття збитків) й відображення фінансових результатів у звітності.

Методичний блок включає рекомендації щодо побудови інформаційної моделі фінансових результатів, розроблені методики контролю та аналізу фінансових результатів як в умовах ручного, так і автоматизованого їх формування, що забезпечить раціональну організацію обліку, контролю й аналізу фінансових результатів на підприємствах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Системний підхід до удосконалення методики бухгалтерського обліку, контролю й аналізу фінансових результатів сільськогосподарських підприємств полягає у визначенні змісту блоків теоретичних, концептуальних і методичних рішень, проведенні між ними зв'язків, що будуть розглянути під час дослідження. Це забезпечить, на нашу думку, рентабельність та ефективне функціонування сільськогосподарського підприємства в конкурентних умовах.

Подальший розгляд системного підходу передбачає детальне опрацювання питань, які складають зміст наведених блоків.

Список літератури

1. Лоханова Н.О. Облік та контроль витрат на обслуговування виробництва і управління // Дис.канд. екон. наук: 08.06.04. – Одеса: ОДЕУ, 1998.– 201с.
2. Шелковникова О.В. Поглиблення інтеграційних можливостей обліку в управлінні формуванням витрат підприємств водопровідно-каналізаційного господарства // Дис. канд. екон. наук: 08.06.04. – Кіровоград: КНТУ, 2005. – 200 с.
3. Шурупов Г.В. Механизм управления материальным обеспечением деятельности промышленных предприятий // Дис. канд. екон. наук: 08.06.01.- Одесса: ОГЭУ, 200.-186 с.

Анотація

У статті розглядаються блоки теоретичних, концептуальних та методичних рішень, що дозволять удосконалити методику бухгалтерського обліку, контролю й аналізу фінансових результатів.

Аннотация

В статье рассматриваются блоки теоретических, концептуальных и методических решений, что позволят усовершенствовать методику бухгалтерского учета, контроля и анализа финансовых результатов.

Annotation

The range of theoretical, conceptual and methodical decisions are considered in the article, that allow to improve principles of accounting, control and analysis of finance results.